

MARIEKE HEEBINK

Ik heb iedere tien jaar een nieuwe verhouding

Op haar negende overleed haar moeder, en sindsdien is actrice Marieke Heebink (54) kampioen overleven. Ze ging altijd maar dóór en kon hard oordelen – vooral over zichzelf. Nu is ze milder. 'Natuurlijk krijgen mijn dochters last van de scheiding, maar krijgt niet iedereen een keer last van zijn opvoeding?'

OP WELK PUNT IN JE LEVEN BEN JIJ NU?

'Een goed punt. Ik ben een eind op weg en dat vind ik oké. Ik voel me niet jong, niet oud; het voelt alsof ik midden in het leven sta. En ik zie voornamelijk mogelijkheden. Thuis ben ik uit de grote zorg voor mijn dochters, die nu zestien en twintig zijn. De dagelijkse zorg, ze eten en drinken geven, ervoor waken dat ze niet van hun fiets vallen, ligt niet meer bij mij. Bij wijze van spreken vragen zij nu aan mij: "Mam, heb je wel gegeten?" Ons contact is nu veel inhoudelijker en dat vind ik fijn. Het betekent ook dat ik minder economisch met mijn tijd hoef om te gaan. Ik vond dat destijds ook wel prettig hoor; het dwong me om in korte tijd heel gericht te produceren en te handelen. Maar nu is die zee van ruimte er weer, net als vroeger, maar dan aangevuld met een berg ervaring; alle rollen die ik heb gespeeld, alle grote dingen die er in mijn leven zijn gebeurd. Het voelt alsof ik nu in mijn kracht sta.'

HOE BELANGRIJK IS HET GEWEEST DAT JIJ, EN JE TALENT, GEZIEN WERD?

'Volgens mij is het van levensbelang dat wij mensen ons gezien voelen. Dat er iemand ziet wie jij bent, dat iemand de moeite neemt om naar jou te kijken. "Het is niet onopgemerkt gebleven", schreef Gerard Reve. Thuis werd ik niet gezien, door de omstandigheden. Toen ik negen was overleed mijn moeder aan een hersentumor en vanaf dat moment stonden wij in de overlevingsstand. Het mooie – en tegelijk ook tragische – van een kind is dat het loyaal is. Dat het te allen tijde is gefocust op het geluk van de ouders. Of in mijn geval het geluk van mijn vader. ►

Marieke in het kort

Actrice Marieke Heebink ging naar de toneelschool in Arnhem. Ze begon haar carrière bij theatergroep De Trust. In 1994 sloot ze zich aan bij Toneelgroep Amsterdam. Sindsdien concentreert ze zich meer op toneel en is ze soms te zien in films. Ze won twee keer de prestigieuze Theo d'Or, de theaterprijs voor beste vrouwelijke hoofdrol, en een Gouden Kalf. Marieke Heebink heeft twee dochters, van zestien en twintig. Komende tijd is ze met Toneelgroep Amsterdam te zien in *Kings of war* (13 t/m 29 april Stadsschouwburg Amsterdam) en *De meiden* (t/m 8 mei door Nederland en België en van 16 t/m 27 mei in de Stadsschouwburg Amsterdam).

Dat ik het nog niet een leven lang heb volgehouden met iemand, wil niet zeggen dat die relaties mislukt zijn

Ik heb als kind nooit gedacht: ik wil op het toneel staan. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg, dat is wel een beetje mijn *upbringing* geweest. Ik volgde een opleiding tot docent dramatische vorming. En daar moesten we voor het vak Elementair toneel iets spelen. Thuis leerde ik een scène uit *Hamlet* van Shakespeare uit mijn hoofd, en toen ik 'm voor de klas moest spelen, voelde dat heel natuurlijk. Vanuit het niets stond ik daar op mijn zeventiende iets heel zwaars en groots te spelen. En het ging als vanzelf. Ik kreeg een heel goede beoordeling, die mij enigszins verbaasde, en ook weer niet. Ergens klopte het voor mijn gevoel ook wel. Er wordt vaak over acteurs gezegd: "Je hebt het nodig om gezien te worden, daarom sta je op een podium. Omdat je vroeger iets gemist hebt." Als dat op zou gaan, zouden mijn twee zussen ook acteur zijn geworden. Qua talent had het gekund, maar dat is niet gebeurd. Ik denk dat ik een bepaald talent heb, waar ik ook heel hard voor heb moeten werken, iets wat ik ook graag heb gedaan. En dat talent heeft het nodig om gezien te worden. Anders bestaat het niet. Zonder publiek is er geen theater.'

WELKE SPOREN HEEFT HET VROEGTIJDIGE VERLIES VAN JE MOEDER NAGELATEN?

'Mijn vader had geen idee hoe hij voor ons

moest zorgen, met name op emotioneel gebied. Hij hield zijn verdriet voor zichzelf. Wij, de kinderen, namen dat over. Twee maanden voor mijn moeders dood verhuisden wij van Winterswijk naar Doetinchem, waar niemand onze moeder had gekend. Het was alsof ze niet had bestaan. Alsof ze was uitgewist. Ik werd heel goed in wegstoppen, in overleven. Toen ik in 1999 mijn eerste Theo d'Or won, droeg ik de prijs op aan mijn moeder. Mijn hart klopte in mijn keel. Ik hield de prijs omhoog en zei: "Lieve mama, het gaat goed met me." De volgende dag stond dat in alle kranten. Het over haar te hebben in het openbaar, is heel belangrijk geweest.'

WAT HEB JIJ MOETEN OVERWINNEN?

'Een zekere hardheid; ik oordeelde hard en veel. Over mezelf vooral. Of ik wel een goede moeder was, een goede actrice. En ik heb geleerd dat al dat oordelen geen enkel nut heeft. Gedachten als: zie je wel, het was niet goed genoeg, helpen geen ene fluit. Sterker nog, je zadelt jezelf alleen maar met een nog grotere last op. En natuurlijk, die hardheid is ook ergens goed voor, die is niet alleen maar negatief. Het is ook *stamina*. Doorzettingsvermogen. Overleven. Het maakte dat ik heb volgehouden, dat ik doorging als het zwaar werd.

Maar je moet ervoor oppassen dat het niet je systeem wordt. Door mijn rol in *Angels in America* leerde ik wat mildheid is, en – ik vind het nog steeds een heel christelijke term – wat "vergeving" inhoudt. Sowieso is dat een van de mooiste stukken die ik ken. De schrijver, Tony Kushner, zet allerlei tegenpolen bij elkaar en al die personages zijn, ondanks hun eigen oordelen en achtergrond, in staat om verder kijken. Om uit te zoomen en op zoek te gaan naar manieren om wel samen door één deur te kunnen. Het is een ode aan het menselijk vermogen om een ander te kunnen vergeven; jezelf en anderen. Ik was daar zo van onder de indruk. Omdat het "juist" was, die mildheid en vergevingsgezindheid. Tijdens het spelen kwam ik zelf ook met deze thema's in aanraking. We speelden zonder decor, er was niets om je achter te verschuilen, en de rollen die ik vertolkte, moesten allemaal heel scherp worden neergezet. Dat je in één oogopslag kon zien: dit is de moeder. Op die manier spelen vergt moed. En het was alsof dat stuk mij bij de hand nam. Voor het eerst dacht ik: laat ik nu eens mild naar mezelf proberen te zijn en niet in die kritische modus schieten. Laat ik er nu maar gewoon van uitgaan dat ik iets kan.'

JE BENT NIET MEER SAMEN MET DE VADER VAN JE KINDEREN. WANNEER WIST JE DAT DE RELATIE OVER WAS? WANNEER IS HET LEGITIEM OM ERMEE TE STOPPEN?

'Dat weet je nooit zeker. Maar voor mij was de belangrijkste reden dat ik mijn dochters niet het voorbeeld wilde geven van twee mensen die bij elkaar blijven, maar samen niet gelukkig zijn. We hebben nu een vorm gevonden die veel beter werkt. Ik zie de vader van mijn kinderen nog bijna dagelijks, hij heeft ook een plek in

AGENCY VOOR M.A.C COSMETICS EN EVO HAIR

mijn huis en als ik er niet ben, is hij daar. Wij delen het ouderschap en de zorg voor onze dochters en dat zal voor altijd zo blijven. Zijn bloed zit in mijn kinderen, is vermengd met dat van mij. Ik ben blij met dit gezin, want ook al zijn we niet meer samen, we vormen nog wel een soort *core-gezin*.

En natuurlijk, ik had liever gehad dat het wel was gelukt. Ik ben ook erg voor alles proberen om de boel te redden. Wij hebben dat ook geprobeerd, maar het is niet gelukt. Elk kind wil dat zijn ouders bij elkaar blijven. Ik ben er ook van overtuigd dat mijn dochters er last van hebben gehad, of nog zullen krijgen. Maar krijgt niet iedereen op een gegeven moment een keer last van zijn opvoeding?’

WAT HEB JIJ JE DOCHTERS WILLEN IEEGEVEN?

‘Dat ik goed naar ze luister. Dat zij goed naar anderen moeten luisteren. Dat elk verhaal twee kanten heeft. Dat het goed is zoals ze zijn, wie ze zijn. Dat er niet één beeld bestaat waaraan je moet voldoen. Mijn oudste dochter at van de week bij ons, en toen ik haar ’s avonds naar huis bracht, vertelde ze over een nieuw huisgenootje, dat iets raars had gedaan. Ze zei: “Maar ik begrijp het ook wel.” Ze oordeelde niet. En helemaal uit zichzelf was ze in staat om uit te zoomen, om context te zien. Toen dacht ik: goed zo. Jij zit goed in elkaar.’

WAT LEERDE JE VERDER OVER DE LIEFDE?

‘Heel kort door de bocht heb ik iedere tien jaar een nieuwe verhouding. Na de vader van mijn kinderen was ik acht jaar samen met een andere heel grote liefde. Hij was achttien jaar jonger dan ik en een paar jaar geleden zijn we gestopt vanwege het leeftijdsverschil. Wij hebben een ongelooflijk goede tijd gehad. Nu heb ik een *friend with benefits*, in New York. Een Amerikaanse academicus en schrijver. Hij is een stuk ouder dan ik: 66. Dus je zou kunnen zeggen dat ik van alle markten thuis ben. Het feit dat ik het nog niet een leven lang heb volgehouden met dezelfde man, wil niet zeggen dat die relaties daarom mislukt zijn. Ook al zijn ze dan voorbij gegaan, ik heb met ieder een heel goede tijd gehad. En enorm genoten van alle liefde die er is geweest. Maar als ik denk aan liefde, dan denk ik toch eigenlijk vooral aan mijn vriendin Lineke (Rijxman, red.). Zij is eigenlijk mijn vrouw. De liefde tussen ons, dat is samen groeien. Dat is elkaar het vuur aan de schenen leggen. Dat is elkaar helpen. Lig je in de modder, dan trekt de ander je eruit. Zij gaat al twee decennia mee; alle grote euforische dingen vierden we met elkaar. Onze liefde is veel onvoorwaardelijker dan welke liefdesrelatie dan ook.’

HOE IS HET OM OUDER TE WORDEN?

‘De rust is fijn en ja, ook weer die mildheid. Overigens niet te verwarren met sloom en niets meer willen. En het lichaam, dat wordt ouder en rimpeliger en dat is rottig. Maar het gekke is ook:

het wordt ook meer hoe het hoort te zijn, of zoiets. Ik herken mezelf nu veel meer in de spiegel dan vroeger. Vroeger schrok ik als ik mezelf terugzag op foto’s. Wat een raar, rond gezicht, dacht ik dan. Nu denk ik: o ja, dat ben ik. Misschien val ik samen met wie ik ben. Of is het gewoon acceptatie. Al vind ik het nog steeds heel lekker als iemand me 45 schat, hoor. En er zijn ook dingen die je toch een beetje worden opgelegd als je ouder wordt. Zo was ik laatst met mijn dochter in New York. We waren naar de befaamde Amateur Night in het Apollo Theater. Een fantastisch theater, waar één keer per week open podium is. En die avond wordt altijd ingeleid door een dj, die de hele zaal opzweept met zijn muziek. Geweldig! Jong en oud staan door elkaar te dansen, en ik wilde niets liever dan daartussen staan. Maar nu keek Tessel, mijn dochter, me al aan: “Mam, je gaat toch niet dansen hè?” Dus hield ik me in en zat ik alleen een beetje mee te wiebelen op mijn stoel. Maar toen ik naar de bar liep om drankjes te halen, kon ik het toch niet laten en deed ik wel een paar stiekeme *moves*. Dus ik dans niet meer zo veel als ik zou willen. Maar verder kijk ik heel erg uit naar alles wat nog komen gaat. Ik ben zo nieuwsgierig hoe mijn leven gaat lopen. Het is alsof het nog alle kanten op kan.’ ■

‘Twee maanden voor mijn moeders dood verhuisden we naar een andere stad, waar niemand haar had gekend. Het was alsof ze niet had bestaan’